

Fouriertransform

I de første ukene så vi på Laplace- og Fouriertransformen, disse så ut som følger:

$$\mathcal{F}\{f(t)\} = F(\omega) = \int_{-\infty}^{\infty} f(t)e^{-j\omega t} dt$$

$$\mathcal{L}\{f(t)\} = F(s) = \int_0^{\infty} f(t)e^{-st} dt$$

Disse var ærlig talt ganske mystiske. Denne uken skal vi fokusere på Fouriertransformen siden den er megaviktig for mange elektroformål. Håpet er at vi i løpet av uken skal besvare spørsmål som ”hvor kommer dette integralet fra?” og ”hva forteller Fouriertransformen oss egentlig?” og ”hvorfor skal jeg bry meg om Joseph Fourier?”.

Figur 1: Joseph Fourier. Avdød matematiker.

Oppgaver

I TMA4106 så vi på Fourierrekken til funksjoner, de kunne skrives på denne formen:

$$f(t) \sim \sum_{-\infty}^{\infty} c_n e^{j \frac{n\pi t}{L}} \quad (1)$$

hvor

$$c_n = \frac{1}{2L} \int_{-L}^L f(t) e^{-j \frac{n\pi t}{L}} dt \quad (2)$$

Dette var noe vi kunne gjøre for mange forskjellige valg av f . Koeffisienten c_n endte opp med å bli et tall (gjerne avhengig n) som sa noe om "hvor mye" av $\cos(\frac{n\pi}{L}t)$ og $\sin(\frac{n\pi}{L}t)$ input-funksjonen vår f "inneholder". Om denne siste setningen ikke ga mening er det viktig at du fordøyer formel (1), for å prøve å overbevise deg selv om at dette stemmer (husk Eulers formel: $e^{jx} = \cos(x) + j \sin(x)$).

1 Vi velger halv-perioden $L = \pi$, beregn så c_n til

a) $f_1(t) = \cos(t)$

b) $f_2(t) = 0.5 \cos(2t)$

c) $f_3(t) = f_1(t) + f_2(t)$

Hint: Se i notisene fra TMA4106 og husk regelen

$$\int_{-\pi}^{\pi} \cos(nt) \cos(mt) dt = \begin{cases} \pi, & \text{for } m = n \\ 0, & \text{for } m \neq n \end{cases}$$

$$\int_{-\pi}^{\pi} \cos(nt) \sin(mt) dt = 0, \quad \forall m, n$$

—Intermanus—

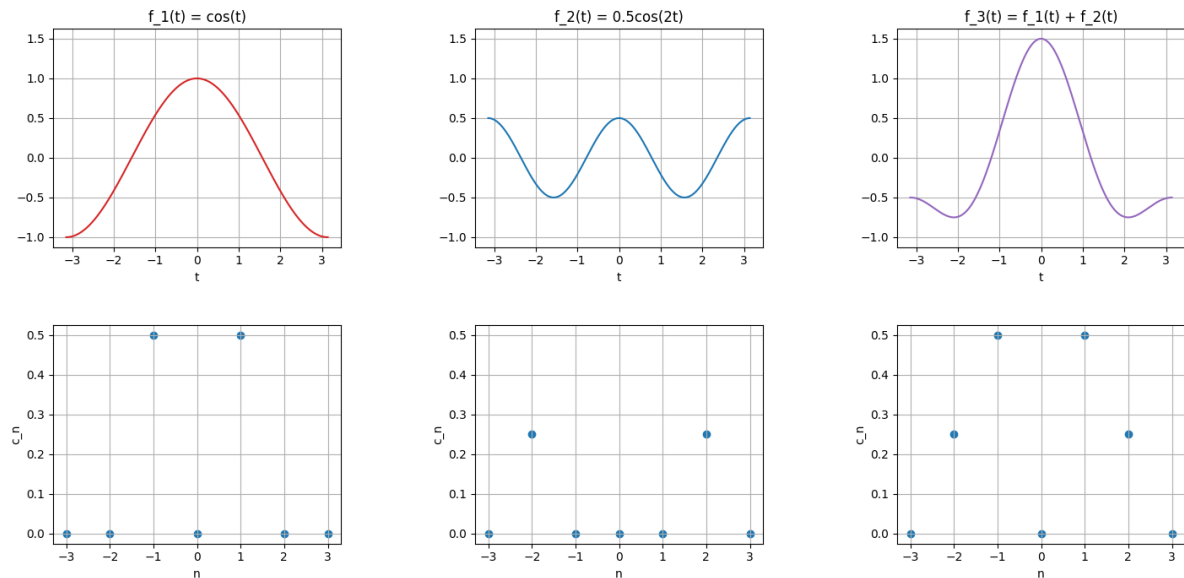
OPPGAVETID: 10 minutter

Pass på at man får negative koeffisienter gjennom $\cos(-t) = \cos(t)$. Kan vises helt eksplisitt hvorfor det man får gir mening $\cos(t) = 0.5\cos(t) + 0.5\cos(-t) = c_1\cos(1t) + c_{-1}\cos(-1t)$

FASIT:

Fasit

Koeffisientene vi nettopp beregnet kan tegnes på følgende måte:

Figur 2: Fourierkoeffisientene til rene cosinus-signaler. Bemerk hvordan frekvensen til cosinus-signalet gir punktet n hvor koeffisienten dukker opp, og at amplituden til cosinusenes vises i amplituden til koeffisienten.

Forhåpentligvis illustrerer dette hvordan Fourierkoeffisientene c_n sier oss noe om hvor mye funksjonen vår "inneholder" deler av cosinuser med forskjellige frekvenser.

Hva har nå dette med Fouriertransformen å gjøre?

2 Nistirr på følgende formler:

$$c_n = \frac{1}{2L} \int_{-L}^L f(t) e^{-j \frac{n\pi t}{L}} dt$$

$$\mathcal{F}\{f(t)\} = F(\omega) = \int_{-\infty}^{\infty} f(t) e^{-j\omega t} dt$$

Forsøk å gi en uformell forklaring av sammenhengen mellom disse to formelene. Tenk spesielt på

- Hvis c_n sier noe om hvor mye av den diskrete frekvensen n som $f(t)$ inneholder, hva sier da $F(\omega)$?
- Når c_n beregnes tar vi integralet over perioden til et periodisk signal. Hva må skje med L for å få Fouriertransformen? Hvor blir det av perioden L ?

—Intermanus—

OPPGAVETID: x minutter

Her trenger vi nok ikke gå inn i mer detalj/gi noe fasitsvar, dette er Mortens jobb på onsdag.

FASIT:

Fasit

Dersom man klarer å overbevise seg selv om at Fouriertransformasjonen til en funksjon $f(t)$ sier *hvor mye* av hver mulige frekvens som er inneholdt i den funksjonen kan man begynne å gjøre morsomme greier.

3 Gi en uformell forklaring på hvordan du forventer at $\mathcal{F}\{f\}(\omega)$ ser ut dersom

a) $f_1(t) = \cos(t)$

b) $f_2(t) = 0.5 \cos(2t)$

c) $f_3(t) = f_1(t) + f_2(t)$

Bruk så en Fourier-kalkulator, f.eks. Wolfram Alpha sin (link), for å bekrefte intuisjonen din. Du kan også regne for hånd, men dette kan bli vanskelig.

—Intermanus—

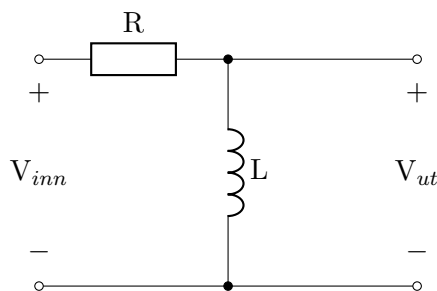
OPPGAVETID: x minutter

Kommentarer til oppgaver, viktige momenter å få med, tips, etc.

FASIT:

Fasit

I forrige uke betraktet vi kretsen gjengitt under.

Da fant vi ut at det i s-planet var følgende forhold mellom spenningen vi sender inn og den vi får ut:

$$V_{ut}(s) = \frac{s}{\frac{R}{L} + s} \cdot V_{inn}(s)$$

Laplace-transformasjonen har gitt oss et bilde av hvordan kretsen vår oppfører seg når vi varierer på verdien $s = \sigma + j\omega$. Men den fysiske meningen bak s kan være vanskelig å tolke, så vi gjør det lettere ved å betrakte et spesialtilfelle. Dette spesialtilfellet er nemlig Fouriertransformen!

4 Anta at $R = L = 1$.

a) Sett inn $s = j\omega$ ($\sigma = 0$) i formelen til kretsen, hvor $j = \sqrt{-1}$ og finn et uttrykk for $V_{ut}(j\omega)$.

b) Finn et uttrykk for størrelsen $|V_{ut}(j\omega)|$, la $|V_{inn}(j\omega)|$ fortsatt være ukjent (hint: $|a \cdot b| = |a| \cdot |b|$).

—Intermanus—

OPPGAVETID: 3 minutter

Kommentarer til oppgaver, viktige momenter å få med, tips, etc.

FASIT:

Fasit

Det vi beveger oss inn på nå er frekvensrespons til kretsen, og en kan se hvordan denne henger naturlig sammen med Laplacetransformen til diff. ligningen til kretsen, impedans-ekvivalentene av alle komponentene og viktigs av alt: Fouriertransformen. Det siste steget er å se hvordan kretsen ”inneholder” forskjellige mengder av forskjellige frekvenser.

5] Anta at vi påtrykker kretsen vår med en periodisk spenning som alltid har amplitude 1 ($|V_{inn}(j\omega)| = 1$). Hva blir amplituden på ut-spenningen, $|V_{ut}(j\omega)|$, dersom frekvensen er

a) $\omega = 0.001$ [rad/ s]

b) $\omega = 1$ [rad/s]

c) $\omega = 1000$ [rad/s]

Hvis du skulle gitt denne oppførselen et navn, hva ville du kalt det? Har du kanskje vært borte i noe slik som dette fra før?

—Intermanus—

OPPGAVETID: 3 minutter

Kommentarer til oppgaver, viktige momenter å få med, tips, etc.

FASIT:

Lave frekvenser får amplitude 0, dette er et høypassfilter